

ΝΟΥΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2023

 ΟΜΙΛΟΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ	ΟΝ/ΜΟ			
	ΜΑΘΗΜΑ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ		
	ΤΑΞΗ	Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ		
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	09/04/2023	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	3 ΩΡΕΣ

ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Επίκουρος, *Επιστολή στον Μενοικέα*, 122

Μήτε νέος τις ὦν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρον ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν· οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδεὶς ἐστὶν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὦραν ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὦραν, ὁμοίός ἐστιν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρῆναι τὴν ὦραν ἢ μηκέτι εἶναι. Ὡστε φιλοσοφητέον καὶ νέω καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλιὸς ᾗ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιοῦντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.

Πλάτωνος Πολιτεία (519D-520A)

Τί δέ; Τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδευτούς καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἰκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὗ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἃ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπώκισθαι;

Ἀληθῆ, ἔφη.

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνους πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεροι εἴτε σπουδαιότεροι.

A1.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση **το πρώτο** από τα δύο αποσπάσματα του διδαγμένου κειμένου που σας δίνονται παραπάνω (Μονάδες 6):

1. Για τον Επίκουρο η φιλοσοφία είναι συνδεδεμένη με την ευτυχία.
2. Πρέπει να φιλοσοφεί κυρίως ο νέος άνθρωπος.
3. Όταν λείπει η ευδαιμονία κάνουμε τα πάντα για να την κατακτήσουμε.

A1.β. «*τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζη τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἄμα καὶ παλιός ἢ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων.*»: Ποιο ακριβώς θα είναι το κέρδος για τον νέο και τον γέρο από την ενασχόλησή του με τη φιλοσοφία, σύμφωνα με τη φράση που σας δίνεται; (Μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1.α. Με ποια σημασία χρησιμοποιείται ο όρος «τό ἀγαθόν» από τον Πλάτωνα; (μονάδες 4)

B1.β. Να εντοπίσετε στο κείμενο τους όρους (λέξεις-φράσεις) που χρησιμοποιεί ο Πλάτων για να χαρακτηρίσει το «τό ἀγαθόν», την προσέγγισή του και την πορεία προς αυτό. Τι αποκαλύπτουν για τη φύση του ἀγαθοῦ; (μονάδες 6)

Μονάδες 10

B2. Να αντιστοιχίσετε καθεμιά από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Όταν ο Αριστοτέλης ήρθε στην Αθήνα για να σπουδάσει,	α. η Ακαδημία είχε αρχίσει να παρακμάζει.
	β. ο Πλάτων είχε αναθέσει τη διεύθυνση της Ακαδημίας στον Ηρακλείδη.
	γ. η Ακαδημία αποτελούσε σημείο συνάντησης σημαντικών λογίων της εποχής.
2. Ο Πλάτωνας περιγράφει τις τελευταίες μέρες του Σωκράτη στον διάλογο	α. Κριτία.
	β. Κρίτωνα
	γ. Κρατύλο.
3. Η τριμερής διαίρεση της πλατωνικής πολιτείας περιλαμβάνει	α. χειρώνακτες, γεωργούς και εμπόρους.
	β. χειρώνακτες, πολεμιστές και ιερείς.

	γ. δημιουργούς, φύλακες-επίκουρους και φύλακες-άρχοντες.
4. Από τα μέρη της ψυχής κατά τον Πλάτωνα το αλόγιστον ή <i>έπιθυμητικόν</i> σχετίζεται με	α. τις αρετές που περιγράφουν τον χαρακτήρα του ανθρώπου.
	β. την κάλυψη βασικών αναγκών.
	γ. τη φρόνηση.
5. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη η <i>πόλις</i>	α. αποτελείται από όμοια στοιχεία.
	β. ως όλον αποτελείται από ανόμοια μεταξύ τους στοιχεία.
	γ. στοχεύει στην <i>εύβουλία</i> .

Μονάδες 10

B3.α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της Στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της Στήλης Β (στη Στήλη Β περισεύει μία λέξη). (Μονάδες 6)

Στήλη Α	Στήλη Β
1 έπιτροπεύσαι	Α ακατοίκητος
2 σκοπόν	Β απομόνωση
3 άπωκίσθαι	Γ σχετικός
4 άφικέσθαι	Δ μεταίχμιο
5 καταμένειν	Ε σκέψη
6 μετέχειν	Ζ ανατρέψιμος
	Η άφιξη

B3.β. Για καθεμιά από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε ένα παράγωγο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της νέας ελληνικής και να το εντάξετε στη συνέχεια σε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά: «**παρελυληθέναι**», «**υπάρχειν**». (Μονάδες 4)

Μονάδες 10

B4. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους Ηθικά Νικομάχεια 1177α

Αν, τώρα, η ευδαιμονία είναι ενέργεια κατά τους κανόνες της αρετής, είναι λογικό η αρετή αυτή να είναι ανώτερη από όλες τις άλλες. [...]Ότι η ενέργεια αυτή έχει να κάνει με τις νοητικές και πνευματικές ενασχολήσεις, το έχουμε ήδη πει. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί ότι

βρίσκεται σε συμφωνία και με όσα έχουμε ήδη πει παραπάνω και με την αλήθεια. Πρώτον, γιατί η ενέργεια αυτή είναι ανώτερη από όλες τις άλλες (όχι μόνο γιατί ο νους είναι το ανώτερο από όλα τα πράγματα που υπάρχουν μέσα μας, αλλά και γιατί τα πράγματα με τα οποία ασχολείται ο νους είναι τα πιο σημαντικά από αυτά που μπορούμε να γνωρίσουμε.) Δεύτερον, γιατί είναι η πιο συνεχής από όλες τις ενέργειές μας (μπορούμε, πράγματι, να επιδιδώμαστε στις νοητικές και πνευματικές ενασχολήσεις πιο συνεχώς από ό,τι σε οποιαδήποτε πράξη). Δεχόμαστε, επίσης, ότι η ευδαιμονία πρέπει να είναι ανάμεικτη με την ευχαρίστηση και την απόλαυση- και η πιο ευχάριστη από όλες τις ενέργειες που γίνονται με τους κανόνες της αρετής είναι κατά κοινή παραδοχή η φιλοσοφική· εν πάση περιπτώσει η ενασχόληση με τη φιλοσοφία θεωρείται ότι χαρίζει απολαύσεις θαυμαστές για την καθαρότητα, τη σταθερότητα και τη διάρκεια τους, και είναι λογικό η ζωή, γενικά, να είναι πιο ευχάριστη γι' αυτούς που κατέχουν ήδη τη γνώση παρά γι' αυτούς που την επιδιώκουν. Η λεγόμενη, επίσης, «αυτάρκεια» πρέπει να σχετίζεται κατά κύριο λόγο με τη νοητική και πνευματική ενάργεια· γιατί τα απαραίτητα για τη ζωή τα χρειάζονται και ο φιλόσοφος και ο δίκαιος και όλοι οι άλλοι, όταν όμως είναι πια εφοδιασμένοι σε ικανοποιητικό βαθμό με τα πράγματα αυτά, τότε ο δίκαιος άνθρωπος χρειάζεται αυτούς προς τους οποίους και με τους οποίους θα κάνει τα έργα της δικαιοσύνης, το ίδιο και ο σώφρων και ο ανδρείος και όλοι οι άλλοι, ενώ ο φιλόσοφος, ακόμη και όταν είναι μόνος του, μπορεί να επιδίδεται σε νοητικές και πνευματικές ενασχολήσεις· όσο μάλιστα πιο σοφός είναι, τόσο περισσότερο· αυτό θα το κάνει, ίσως, καλύτερα, αν έχει συνεργούς, στην πραγματικότητα όμως είναι αυταρκέστατος.

Μετάφραση Δ.Λυπουρλής (Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας · από το διαδίκτυο)

Με βάση το πρωτότυπο κείμενο και το παραπάνω μεταφρασμένο απόσπασμα , να εξηγήσετε σε τι αναφέρεται η φράση «**ὁ νῦν ἐπιτρέπεται**» και να αιτιολογήσετε την απροθυμία των ὀρθά πεπαιδευμένων να ασχοληθούν με την πολιτική ζωή.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο έκτο βιβλίο των ιστοριών του Θουκυδίδη περιλαμβάνονται τα γεγονότα που αφορούν στο πρώτο μέρος της εκστρατείας των Αθηναίων στη Σικελία ο ιστορικός διακρίνει τις πραγματικές αιτίες από τις αφορμές της επιχείρησης και παραθέτει τα επιχειρήματα υπέρ και κατά της εκστρατείας, όπως αποτυπώθηκαν από τους λόγους του Αλκιβιάδη και του Νικία. Με τις πρώτες επιχειρήσεις των Αθηναίων έρχεται η ανάκληση του Αλκιβιάδη από τη Σικελία λόγω της εμπλοκής του στην κοπή των Εερμών κεφαλών, ο οποίος Αλκιβιάδης για να αποφύγει τις κατηγορίες για ασέβεια καταφεύγει στη Σπάρτη. Στο παρακάτω απόσπασμα ο Αλκιβιάδης εκφωνεί λόγο στη συνέλευση των Λακεδαιμονίων προσπαθώντας να δικαιολογήσει την εχθρική συμπεριφορά του απέναντι τους κατά το παρελθόν, αλλά και να τους πείσει ότι έχουν συμφέρον να στείλουν οπωσδήποτε ενίσχυση στη Σικελία. Πιο συγκεκριμένα τους επισημαίνει την ανάγκη για άμεση αποστολή βοήθειας, επειδή οι Συρακούσιοι μόνοι τους αδυνατούν να αντισταθούν στην αθηναϊκή δύναμη.

ἐπλεύσαμεν ἐς Σικελίαν πρῶτον μὲν, εἰ δυναίμεθα, Σικελιώτας καταστρεψόμενοι, μετὰ δ' ἐκείνους αὖθις καὶ Ἰταλιώτας, ἔπειτα καὶ τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἀποπειράσοντες. εἰ δὲ προχωρήσειε ταῦτα ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ πλείω, ἤδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν, κομίσαντες ζύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομένην **δύναμιν** τῶν Ἑλλήνων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι καὶ Ἰβηρας καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν βαρβάρων μαχιμωτάτους, τριήρεις τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι, ἐχούσης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἄφθονα, αἷς τὴν Πελοπόννησον περίξ πολιορκοῦντες καὶ τῷ πεζῷ ἅμα ἐκ γῆς ἐφορμαῖς τῶν πόλεων τὰς μὲν βίᾳ λαβόντες, τὰς δ' ἐντειχισάμενοι, ῥαδίως ἠλπίζομεν καταπολεμήσειν καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ ζύμπαντος Ἑλληνικοῦ ἄρξειν. [. . .] ὥς δέ, εἰ μὴ βοηθήσετε οὐ περιέσται **τάκει**, μάθετε ἤδη. Σικελιῶται γὰρ **ἀπειρότεροι** μὲν εἰσιν, ὅμως δ' ἂν ξυστραφέντες **ἀθρόοι** καὶ νῦν ἔτι περιγένοιτο. Συρακόσιοι δὲ μόνοι μάχη τε ἤδη πανδημεὶ ἤσσημένοι καὶ ναυσὶν ἅμα κατειργόμενοι ἀδύνατοι ἔσονται τῇ νῦν Ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀντισχεῖν. καὶ εἰ αὕτη ἢ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ **ἡ πᾶσα** Σικελία, καὶ εὐθύς καὶ Ἰταλία· καὶ ὄν ἄρτι κίνδυνον ἐκεῖθεν προεῖπον, οὐκ ἂν διὰ μακροῦ ὑμῖν ἐπιπέσοι. ὥστε μὴ περὶ τῆς Σικελίας τις οἰέσθω μόνον βουλευεῖν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Πελοποννήσου εἰ μὴ ποιήσετε τάδε ἐν τάχει, στρατιάν τε ἐπὶ νεῶν πέμψετε τοιαύτην ἐκεῖσε οἵτινες αὐτερέται κομισθέντες καὶ ὀπλιτεύσουσιν εὐθύς, καὶ ὁ τῆς στρατιᾶς ἔτι χρησιμώτερον εἶναι νομίζω, ἄνδρα Σπαρτιάτην ἄρχοντα, ὡς ἂν τοὺς τε παρόντας ξυντάξῃ καὶ τοὺς μὴ θέλοντας προσαναγκάσῃ·

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ 6.90-91

περιέσται : μέλλοντας του περίεμι= είμαι ανώτερος, υπερέχω
περιγένοιτο: ευκτική αορίστου β του περιγίγνομαι= υπερερώ, νικώ
κατειργομαι = περιορίζομαι, αναγκάζομαι σε υποταγή
αὐτερέται = κωπηλάτες

Γ1. Να μεταφραστεί το παρακάτω απόσπασμα : «εἰ δὲ προχωρήσειε ταῦτα ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ πλείω τοῦ ξύμπαντος Ἑλληνικοῦ ἄρξιν».

Μονάδες 20

Γ2. Με ποια επιχειρήματα προσπαθεί ο Αλκιβιάδης να πείσει τους Λακεδαιμόνιους να στείλουν βοήθεια στη Σικελία ;

Μονάδες 10

Γ3.

α) «εἰ δὲ προχωρήσειε ταῦτα ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ πλείω, ἤδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν, κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομένην δύναμιν τῶν Ἑλλήνων»

- ταῦτα : να γράφει η ονομαστική του πληθυντικού αριθμού στο θηλυκό γένος
- πλείω: να γράφει η ονομαστική ενικού του επιθέτου στο θετικό βαθμό
- κομίσαντες : να γράφει το απαρέμφατο του μέλλοντα της ενεργητικής φωνής
- προσγενομένην : να γράφει το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής στον ίδιο χρόνο
- Ἑλλήνων: να γράφει η δοτική του πληθυντικού

Μονάδες 5

β) «Συρακόσιοι δὲ μόνοι μάχη τε ἤδη πανδημεὶ ἡσημένοι καὶ ναυσὶν ἅμα κατειργόμενοι ἀδύνατοι ἔσονται τῇ νῦν Ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀντισχεῖν. καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία, καὶ εὐθύς καὶ Ἰταλία»

Από το παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε :

- ένα ανώμαλο ουσιαστικό και να το μεταφέρετε στην ίδια πτώση στον άλλο αριθμό
- έναν ρηματικό τύπο που βρίσκεται σε αόριστο β' και να γράψετε το γ' ενικό ευκτικής και προστακτικής του ίδιου χρόνου
- έναν ρηματικό τύπο που βρίσκεται σε παθητικό μέλλοντα και να τον μεταφέρετε στον παρακείμενο
- ένα επίθετο της γ' κλίσης και να γράψετε την αιτιατική του ενικού στο ίδιο γένος

Μονάδες 5

Γ4.

α) Να δηλωθεί ή συντακτική θέση των παρακάτω λέξεων / φράσεων που ακολουθούν :
δύναμιν, τὰ κεῖ, ἀπειρότεροι, ἀθρόοι, ἡ πᾶσα.

Μονάδες 5

β) ὡς δέ, εἰ μὴ βοηθήσετε οὐ περιέσται τὰ κεῖ, μάθετε ἤδη : Να εξαρτηθεί από το Ἀλκιβιάδης παρήνει Λακεδαιμονίους και να μεταφερθεί στον πλάγιο λόγο

Μονάδες 5

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μαύρο στυλό διαρκείας και μόνον ανεξίτηλης μελάνης. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μολύβι μόνο για σχέδια, διαγράμματα και πίνακες.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων